

Socialistiskt forum 191123, paneldebatt om Verdandis Interkulturella program – en sammanfattning

Plats: ABFs Socialistiska forum

Samtalsledare: Lars Ohly, Verdandis förbundssekreterare

Panel: Jan Edling, analytiker Flexicurity

Martin Klepke, politisk redaktör tidningen Arbetet

Ebba Östlin, kommunstyrelsens ordförande (s) Botkyrka

Lorena Delgado Varas, riksdagsledamot (v)

Lars Ohly: Välkomna till ett samtal om Verdandis Interkulturella program. Verdandi är en socialistisk organisation som arbetar för socialpolitik och social rättvisa. Verdandi är arbetarnas socialpolitiska organisation. Verdandi arbetar med praktisk solidaritet: kamratstöd, mot missbruk, mot hemlöshet, och för att ungdomar ska få växa upp under trygga förhållanden. Verdandi gör mycket praktiskt arbete i bostadsområdena som brukar kallas socialt utsatta, men vi nöjer oss inte med att rätta till det i vardagen som inte fungerar för människor, vi vill också förändra samhället på djupet. Det betyder att vi arbetar med opinionsbildning och politisk påverkan. Vi opinionsbildar mot fattigdom och för en generell välfärd och social rättvisa.

Den 15-17 maj 2020 har Verdandi kongress i Trollhättan. Då ska kongressen anta det nya Interkulturella programmet. Det här programmet vill vi inte bara ska bli en intern angelägenhet för Verdandi. Vi vill att fler ska komma med synpunkter. Därför har vi bjudit in en panel av vassa debattörer som kan komma med synpunkter om förbättringar.

Martin Klepke: Uppdraget vi fick var att inte vara snälla. Mina huvudpunkter: Först en stor eloge för inledningen som i mångas ögon, och för inte så många år sedan, inte skulle vara så jättespeciell. Det är det ni skriver om att: interkulturell är ett samspel mellan människor med olika utgångspunkter och referensramar och i det långa loppet blandas människors olika tillgångar och blir gemensamma. Det kan tyckas självklart men jag studsar på en gång eftersom vi lever i det samhällsklimat vi gör idag. Hegels teori om att några människor lägger fram en tes och att andra sedan lägger fram en antites, och i brytningen däremellan så skapas en syntes som för samhället framåt. Det är på något sätt en grundläggande förutsättning för att en demokrati ska råda. Åsikter som får spridas och som kan och får brytas mot andras åsikter. Nu är vi ju faktiskt i den riktigt trista situationen att det där inte är självklart längre. Vi har fått ett parti, sverigedemokraterna, som inte vill bryta någon tes för samhällsutveckling. Sverigedemokraterna har sin tes och den vill de se genomförd i samhället, och de vill genomföra den snabbt. Vi har ett helt annat samhällsklimat idag. Och därför en stor eloge till Verdandi som börjar med en sådan tydlig markering för det demokratiska samhället. Ett samhälle där teser kan och får brytas mot antiteser.

Sen skriver ni om hur det är idag, och det är lite deprimerande. Då ni beskriver segregationen som har ökat, integrationen som har misslyckats. Det är också en väldigt intressant punkt där ni slår fast att problemen som uppstår av segregationen tyvärr också förs över till nästa generation invandrare. Och det är just det som händer och har hänt.

Jag kommer ihåg i ett tidigare samtal med Jan Edling, då han sa att: vet du hur många som är utrikesfödda när det gäller gängkriminaliteten i Göteborg. Och då sa Jan,

med hänvisning till en kartläggning i Uppdrag Granskning: "Ingen". "De är födda i Sverige allihop". Men en stor majoritet har utländskt påbrå, och det vittnar ju om att något är väldigt, väldigt fel.

Efter den här ganska trista beskrivningen om hur det är, kommer ni till vad man ska göra åt problemen. Och då riktar ni er mycket till civilsamhället, vilket ju är Verdandis huvudsyfte, det vill säga vad civilsamhället kan göra. Ni vill ha en nationell delegation för att få möjlighet att skapa ett långsiktigt socialt utvecklingsarbete i socioekonomiskt utsatta områden genom civilsamhället. Det är jättebra!

När det gäller flyktingar så är det två krav ni vill ha igenom. Det första är anhöriginvandring och det andra är permanenta uppehållstillstånd, åtminstone på sikt. Det är just de två aspekterna, att återförenas med familjen och att känna säkerhet i sitt nya hemland, som framstående barnpsykologer i Sverige pekar på är de allra mest grundläggande faktorerna för en lyckad integration. Faktorer som den nuvarande regeringen har totalslaktat.

Ni nämner också bostäder och allas rätt till bostäder. Arbete och allas rätt till arbete. Och samhälleliga insatser för dem som står långt ifrån arbete. Jag vill lyfta fram att de här extrajobben som vi hade tidigare var väldigt bra. De kunde ha utvecklats ändå mer, men nu har man skrinlagt hela detta system, och det är väldigt sorgligt. Istället ska man på politikernas inrådan skapa etableringsjobb som ska skapas i samråd mellan arbetstagar och arbetsgivare. Där statliga medel ska gå ut till företag som inte har kollektivavtal. Det här skulle ha varit klart för två år sedan, men inget har hänt. Och det här är förslag som riktar sig till dem som står långt ifrån arbetsmarknaden, till exempel nyanlända. De insatser som tidigare fanns för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden, har helt kapsejsat idag, det finns ingenting.

Jag efterlyser mer belysning av de missförhållanden som i grunden orsakar problemen för en interkulturell utveckling. Ni formulerar egentligen detta i en mening: "Ett samhälle som präglas av social rättvisa har ett vaccin mot rasism och olika former av fundamentalism." Det är helt riktigt. Men vad är det då som skapar social rättvisa, och dess motsats, vad är det som skapar social orättvisa. Det grundläggande där är resursfördelningen. Det vill säga, hur vi ska fördela det vi tillsammans producerar i det här samhället. För det är så att allt det ni så långt har föreslagit och krävt i programmet, kräver resurser, och en omfördelning av resurser, för att förverkligas. Det kostar pengar. Därför kan ni inte bara skriva om era krav och kringgå det faktum att samhället måste satsa mer på sociala insatser. Det ligger implicit i att ni kräver mer sociala insatser att ni då också kräver mer pengar och resurser. Därför saknar jag ett resonemang i programmet om just resursfördelningen i samhället. För det är inte ett misstag i samhället att vi har en ojämlik fördelning av resurserna. Det är följderna av en mängd stora och små beslut och icke-beslut. Det är inget som bara har blivit. Utan det är en medveten politisk handling. En politisk handling som utgår från att vissa anser att de ska ha en större del av kakan än andra, av olika anledningar. Det bör ni peka på ordentligt.

En annan sak jag också skulle vilja läsa mer om är fördelningen mellan privat och offentlig förvaltning, både när det gäller drift och ägande. Och där har vi hela den här debatten om privatiseringarna som genomförts under relativt kort tid. Hur påverkar detta en jämlik skola? Hur påverkar detta nedmonteringen av vår välfärd? Hur påverkar detta vårdcentralernas placering? Styrningen av allt detta utgår från vad som är bäst ur den privata ägarens vinstintresse. Inte vad som är bäst för människorna och samhället. Det är samhällets skyldighet att leverera jämlika villkor

för medborgarna vad gäller vård, skola och omsorg. Samhället ska leverera välfärd utifrån behov inte vad som skapar störst vinst för privata företag.

I övrigt är Verdandis Interkulturella program utmärkt. Men detta är alltså två saker som jag skulle vilja läsa mer om: den totala resursfördelningen i samhället som grund för social rättvisa, alltså hur vi fördelar allt vi tillsammans producerar i samhället och hur en ökad privatisering i välfärdssektorn skapar social orättvisa, det vill säga fördelningen mellan offentligt och privat i både drift och ägande.

Ebba Östlin: Jag leder en kommun som snart kommer att bli 95 000 invånare. Botkyrka består av ett antal olika stadsdelar. Det är också så att min kommun är väldigt segregerad. Jag har ett antal överklass- och medelklassområden i min kommun. Och jag har ett antal områden som bär de negativa effekterna av den svenska segregationen. Jag tycker väldigt mycket om Verdandi Interkulturella program. De frågor ni lyfter i programmet berör väldigt nära just de frågor som vi i Botkyrka jobbar med. Det handlar om hur vi kan skapa en mer socialt hållbar kommun. Det som jag funderar på är att i Botkyrka är 58 procent av mina Botkyrkebor första eller andra generationens invandrare. Det betyder att vi har jobbat med ett interkulturellt perspektiv i väldigt många år. Det handlar om att vi har lämnat det mångkulturella, det vill säga tron på att människor bara vill leva sida vid sida och inte kommer att påverkas av att leva tillsammans. Det vill säga det uppstår något nytt varje dag när man lever tillsammans. Det andra perspektivet har handlat mycket om identitet och alla människors möjlighet och rätt att få bestämma sin egen identitet. Och då handlar det om att man både kan vara svensk och chilensare, eller svensk och turk. Eller att man är mamma, kommunstyrelseordförande och partner. Vi bär alla ett stort antal identiteter. Det är viktigt att konstatera att det är varje människas rätt att bestämma sin egen identitet och vilka delar den ska bestå av.

Jag gillar er inledning väldigt mycket, men jag saknar dock skrivningar om rätten till att skapa sin egen identitet och vara med och bestämma om den. För jag tycker att vi nu lever i en tidsålder där enfalden råder. Där sverigedemokraterna alltid propagerar för att dela upp oss i vi och dom. Och det är verkligen enfald. För det är ju så tydligt att vi alla är olika och så mycket mer hela tiden. Och därför är viktigt att vi står upp för varje människas rätt till sin egen identitet, vi som politiska partier, och ni som en värderingsstyrd organisation.

En av de utmaningarna vi har när vi jobbar med att skapa socialt hållbara stadsdelar är bostadsbristen och trångboddheten. Nu för första gången på länge så bygger vi nya bostäder i miljonprogramsområdena. Men den största utmaningen är dock att bygga hyresrätter i villaområdena, i överklass- och medelklassområdena. Att inta villaområdenas grasmattor. För ska vi på riktigt tro på att vi kan skapa ett samhälle som håller ihop, så måste vi också reflektera över hur vi får med dem som upplever att de har plusvärdena av ett segregerat system. Och våga ta den debatten om hur vi kan ge möjlighet till bostadskarriärer inom stadsdelar. Även om jag inte tycker om begreppet bostadskarriärer, så handlar det om hur man i olika livsskederna kan få del av olika upplåtelseformer i stadsdelarna. Och då måste vi också titta på villagrasmattorna och hur vi jobbar med dem.

Jan Edling: Jag gillar det Interkulturella programmet. I sin helhet för det första, men en sak som ni absolut inte får ändra på är hela inledningen som ger en historisk beskrivning och ansats. Om hur många vi faktiskt är här i Sverige som har en historisk invandrarbakgrund och som ändå har lyckats smälta in i samhället. Att det tar sin tid att smälta in i ett samhälle som det här. Det är ofrånkomligt en massa

svårigheter för den första generationen, och även för den andra, och kanske för den tredje. Det tycker jag är väldigt bra beskrivet här.

Sedan har jag saker som jag vill lägga till. Och det gäller boendefrågan. Ni skriver lite grand om trångboddhet och det är en jätteviktig faktor i många av de här stadsdelarna som kallas för utsatta. Men ni nämner inte EBO-frågan och den paragraf i Utlänningslagen som handlar om eget boende. Vi vet ju att väldigt många kommunalråd i exempelvis Botkyrka, Södertälje, Malmö, Göteborg, alla har de kämpat mot sitt eget parti för att få ändringar till stånd. Efter fem-sex års debatter, med partikongressbeslut, så kommer nu en liten, liten förändring. Jag tycker att vi ska slå fast i det här programmet att EBO ska avskaffas. EBO är av ondo. Det skapar en trångboddhet som förstör de ungas möjligheter till en vettig skolgång, förstör möjligheterna till att lyckas med att lära sig tillräckligt för att sedan kunna få ett arbete, en försörjning och ett gott liv.

Sedan vill jag att ni skriver mer om barnen. Jag har gett ut en skrift nyligen som handlar om hur barnen har det i de socioekonomiskt utsatta områdena. Skriften bygger på nya fakta från SCB, som visar att det inte är den etniska bakgrunden som är utslagsgivande för hur det går i skolan utan att det är det faktum att barnen bor just i de socioekonomiskt utsatta områdena som är utslagsgivande. Detta är helt nytt och något jag inte sett tidigare. Vi bör konstatera att insatser måste till så att barnen får möjlighet att lära sig svenska och andra kunskaper som är nödvändiga för en grundskoleexamen. Det handlar många gånger om ett lärande som kan och bör påbörjas redan i förskolan. Visserligen är det idag möjligt för alla barn att gå i förskolan, men för mammor som bor i utsatta förorter och är arbetslösa, vilket de är i mycket större utsträckning än i andra stadsdelar, så är det vanligt att barnen stannar hemma. Barnen missar allt av det viktiga lärande som sker under förskoletiden. De här grundkunskaperna som barnen behöver kunna redan i första klass för att kunna klara den fortsatta skolgången. De hamnar redan från början långt efter. Många är på sätt och vis förlorade innan de ens har börjat skolan.

Mammorna måste ut och arbeta och lära sig svenska. För att kunna prata svenska med sina barn, stödja dem i skolgången men också för att kunna vara en del av samhällslivet. Siktet måste vara inställt på att också mammorna i de utsatta områdena ska ha ett arbete att gå till. Utbildning och arbete är viktigt för kvinnor som bor i de utsatta områdena.

Sedan finns det en annan sida av föräldraskapet. När man som pappa kommer hit så kommer man ofta från en kultur där man haft en överordnad ställning som man i sitt hemland. Som far har man varit familjens överhuvud. Man har haft kontroll över familjen, dess beslut och hur de olika familjemedlemmarna rör sig. När man som man sen kommer till Sverige tappar man den här överordnade rollen. Man degraderas till en person som inte har något att säga till om. Ofta är det barnen som får översätta när man går till myndigheter. Många män vill hävda sig själv och träder fram på ett aggressivt sätt som de kanske inte skulle ha gjort annars, för att försöka återta sin position som den som har makten i familjen. Ur det där springer det som kallas för hedersvåld.

Slutligen vill jag säga att jag tycker att det här ordet Interkultur är ganska bra. Samtidigt ska vi vara uppmärksamma på att i de här utsatta områdena, så istället för en interkultur så är det en ökande konkurrens mellan en stor mängd olika monokulturer. Imaner och andra som håller reda på sina klaner och som konkurrerar med en kultur som är väldigt avvikande från den som råder i Sverige som helhet. Detta tycker jag är värt att påpeka vikten av ännu en gång i avslutningen av programmet.

Lorena Delgado Varas: Jag gillar att Verdandi vill besluta om ett Interkulturellt program. Jag tror att det är viktigt att börja prata mer om interkultur. Jag ser dock väldigt mycket krav på utlandsfödda och hur de ska bli en del av samhälle. Men det står inte så mycket om hur majoritetssamhället ska acceptera och förstå att det här är Sverige nu och att vi har en stor mängd kulturer som möts i samhället. Och de kulturerna har också en rätt att få finnas och ha en plats här i Sverige. Det är inte meningen att man som utlandsfödd ska behöva släppa allt som vi bär inom oss bara för att vi kommer och bosätter oss i Sverige. Det är ju inte så att allt det vi bär med oss som utlandsfödda är dåligt och fel. Tvärtom bär de utlandsfödda på tillgångar som kan bidra till att utveckla samhället. Och som också kan bli en del av majoritetens kultur framledes. Programmet borde trycka på att det inte enbart är en grupp som ska anpassa sig till en norm som formas av majoritetssamhället.

Jag saknar också skrivningar om samhällsinsatser för människor som kommer hit till Sverige från krig och andra trauman. Tyvärr förväntas krigsskadede och traumatiserade människor att klara av hela den besvärliga asylprocessen, som ofta kan vara väldigt lång, och sedan förväntas de snabbt prestera i studier och arbete. Här tar vi emot människor som kommer från krig, som kanske har sett sina grannar eller släktingar dö, det måste finnas ett utrymme för dessa människor att få stöd och en förståelse för att processen med att klara av studier och komma in i arbete kan ta längre tid och att det kan behövas stöd på vägen.

Jag tänker också på avsnittet som behandlar den nationella delegationen för att förstärka civilsamhället, som är mycket bra. Jag önskar ytterligare skrivningar här om hur vi kan stärka de lokala organisationerna först, de organisationer som verkar lokalt i de socioekonomiskt utsatta områdena. Och hur kan vi förenkla och underlätta samarbetet mellan de lokala organisationerna, så att det blir en demokratisk process som startar underifrån.

Sedan finns det en mening som jag vill ändra: "En mindre grupp söker sin överlevnad genom att söka sig till ett utanförskap i subkulturer och i kriminalitet." "Detta måste mötas med rättvisa livsvillkor och livschanser för alla, men också med en effektiv brottsbekämpning." Är det så att många söker sig till subkulturer och kriminalitet? Nej, så är det inte. De allra flesta tvingas in i destruktivitet. De växer upp i ett segregerat samhälle. Och formas av det segregerade samhällets livsvillkor. Det handlar om fattigdom, trångboddhet, arbetslöshet. Kriminalitet är inget man söker utan det handlar om ett samhällssystem som måste förändras. För många finns det inga andra val att göra för att skapa sig ett liv.

Jag vill också göra en ändring i meningen: "Det är viktigt att klargöra att lagar, mänskliga rättigheter osv... gäller för alla." Det avslutas med: gäller även för dem som kommer från andra länder. Detta är en onödig skrivning. Det gäller för alla. Punkt. Skillnaden behöver inte markeras.

Jättebra att ni skriver att alla samhällseliga institutioner ska utveckla en interkulturell kompetens och förståelse.

Det är viktigt att trycka på i skrivningarna att alla de negativa effekter som drabbar invandrare och invandrares barn beror på den ekonomiska ojämlikheten och de klasskillnader som finns i samhället.

Det är också viktigt att skriva om den stora byråkratiska tyngd som har lagts på medborgarna när det gäller att få tillgång till samhällets olika rättigheter. Till exempel gäller det Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Socialtjänsten. Medborgarna har tvingats in i att ta ett stort antal byråkratiska steg för att kunna erhålla sina rättigheter och stöd när de behöver. Det ska inte vara så att man ska behöva ha toppsvenska för att kunna ta del av de stöd som människor har rätt till.

Jag tycker väldigt mycket om avsnittet som ni skriver om sfi. Hur viktig den är och hur viktigt det är att den har en hög kvalitet. Jag skulle vilja att ni nämner de privata sfi och hur dålig kvalitet de har.

När det gäller frågan om förskolan som Jan Edling tar upp så startade vi Introduktionsprogram i Skärholmen som kombinerade introduktionsförskola + sfi samtidigt för föräldrar och barn till de grupper som inte tidigare deltog i förskolans verksamhet. Det gav ett mycket bra resultat. I exempelvis Vårberg ökade barnens deltagande i förskolan från 50 procent till 80 procent på ett år. Och detta betyder väldigt mycket för de här barnens liv och kommande skolgång. För det är som Jan säger att det blir en för stor pedagogisk skillnad för barn som inte gått i förskolan.

Replik från Jan Edling: Jag har varit ute på turné i landet i samband med släppet av "Förorterna som Moder Svea glömde"-rapporten och har då besökt många av de utsatta områdena. Där har jag flera gånger stött på människor som berättar om förskolor där ingen, varken barn eller personal, pratar svenska. Det är förödande när barnen sedan ska börja skolan med den grunden. Jag har också tagit upp det här problemet med Skolverket och de säger att: "Ja, vi är hemskt bekymrade. Vi stöter också på det."

Ebba Östlin: Jag tycker väldigt mycket om Verdandis Interkulturella program. Men det är en sak som jag tycker att ni ska fundera på. Jag tycker att ord är viktigt. Jag kämpar hårt med att inte prata om mina områden som utsatta. Därför att vem vill bo i ett utsatt område? Vem vill ha den etiketten på sig hela tiden? Vi pratar ofta om problemen som finns i våra miljonprogramsområden och i våra förorter. Och då fokuserar vi bara på dem. Men egentligen är de utsatta områdenas problem resultatet av de andra systemen vi har skapat. De negativa effekterna faller ut och drabbar dem som har sämst ekonomiska förutsättningar. Jag brukar säga att det är som att vi tittar på ett elakt skoskav och säger, jäklar, vad dum du är skoskav. När det egentligen är skon som det är fel på. För om vi tittar på exempelvis skolpengssystemet, var vi lägger infrastruktursatsningar osv, så är det inte satsningar som har gynnat miljonprogramsområdena. Så för min del blir det därför viktigt att prata om att när vi gör större investeringar, hur ser vi då till att dessa satsningar fördelas mer jämlikt.

Och vilket språkbruk använder vi när vi pratar om hur det ser ut i vårt samhälle? För jag tror att det är helt avgörande för kraften att kunna förändra. Vi måste tänka på hur vi pratar om de socioekonomiskt utsatta förorterna. De här områdena är de som drabbats av den politik som drivits och den resursfördelning vi har i samhället.

Martin Klepke: Resursfördelningen i samhället är en mycket viktig punkt och den måste upp till ytan. Den frågan är grundläggande för hur vi kan skapa

ett rättvist samhälle. Om man ska gå in på en konkret lag så är det exempelvis EBO-lagen som Jan pratade om här tidigare. Det verkar som att vi är lyckligt eniga om att den bör skrotas. Jag håller helt med Jan här, den lilla förändring som kommit som förslag nu är alldeles otillräcklig. Om man går ner i detaljnivå i olika lagar, vilket jag inte vet om ni har för avsikt att göra i det Interkulturella programmet, så måste ni om ni tar med EBO-lagen också ta med skrivningar om de förskräckliga lagarna om fri etableringsrätt och LOV. De är ju dessa lagar som fullständigt har havererat vår välfärd och resursfördelningen i samhället. Det är dessa två lagar i kombination som har gjort att vi nu har kraftiga överetableringar av vårdcentraler på Östermalm, där folk är friska och aldrig är sjuka i stort sett och dessutom har väldigt mycket pengar till sitt förfogande, och så lägger de ner den enda vårdcentralen som finns i Rinkeby/Husby. Och nu finns det ingen vårdcentral där. Det är helt enkelt de privata företagets vinster som styr, inte folkets behov av vård. De här två lagarna måste bort! De måste skrotas! Helst i morgon dag. Och då kan de passa på att skrota EBO samtidigt!

Lorena Delgado Varas: Jag vill vända mig mot beskrivningen av monokulturer och att det pågår någon slags tävling mellan dem. Det jag har upplevt lokalt är att det har skett en stor ökning av lokala organisationer och att dessa har utökat sitt samarbete med varandra på ett fint sätt. Jag själv som varit verksam som politiker i Skärholmen kan berätta om exempelvis Somaliska Föräldrajouren som samarbetar med Nattvandrar-föreningarna, eller Chilenska Musikföreningen som spelar musik för pensionärer i samarbete med Hyresgästföreningen. Så jag förstår inte tanken om monokulturers konkurrens, jag har aldrig upplevt detta.

Appropå språkbruk, så vill jag lyfta begreppet "främlingsfientlighet" som står i programmet. Och för mig leder det ordet fel och ser hellre att ni använder ordet "rasism" och "rasist".

Lars Ohly: Tiden springer iväg och vi har inte hunnit med i närheten av allt jag hade tänkt att vi skulle diskutera, men en sak jag vill att ni utvecklar ytterligare är: Vad är det för förebyggande åtgärder som behövs?

Därför att diskussionen just nu, om integration, segregation och kriminalitet utgår från hårdare tag, strängare straff och att slå hårt mot allt som pågår. Men om man är socialist så har vi väl ändå ett tankesätt om att det finns orsaker här i någon form av sociala förhållanden, det tror jag att vi är överens om, men är vi också överens om vilka som är de viktigaste åtgärderna, och hur vi ska kunna göra en skillnad i framtiden?

Jan Edling: Det ökade samarbetet mellan olika föreningar, organisationer, hyresvärdar och samhällsorgan som Polisen, Socialtjänsten osv är jätteviktiga saker för att skapa bättre sociala förhållanden och skapa en inkludering av alla medborgare. Här tror jag att Skärholmen kan ha lyckats bättre än många andra utsatta områden i landet. Jag har varit ute och debatterat med stora grupper av intresserade från samhällets alla funktioner, polisen, politiker, myndigheter, socialtjänst, allmännyttan, boende och föreningar på ett tjugotal orter i samband med att Verdandi släppte min rapport "Förorterna som Moder Svea glömde" 2015. Och det jag kan säga är att det ser väldigt olika ut, från ort till ort. Men det jag också såg är att på de orter där samarbetet mellan alla dessa parter etablerats väl så går det också bättre på en mängd områden, skolresultaten förbättras, kriminaliteten minskar, ohälsotalen minskar, arbetslösheten minskar, osv.

Jag vill också lyfta ytterligare en sak, och det är tiden för barn och ungdomar utanför skolan. Fritiden och kulturen. Vad jag har upptäckt är att en försvårande

faktor är att dessa lokalsamhällen stänger ner kl 17.00. Visst finns det föreningar, organisationer och samhällsinitiativ, men kl 17.00 står lokalerna tomma. Tjänstemännen går hem. Verksamhetsledarna går hem. Barn och ungdomar har ingenstans att ta vägen. Det är förödande. Det skapar en grogrund för destruktivitet. Mycket av kultur- och fritidsliv tar slut kl 17.00 i många förorter. Och det där är inte bra för en lyckad integration och ett interkulturellt utbyte. Vi måste ha mötesplatser, dit människor kan gå för att träffa varandra och mötas. Det skapar bryggor för ett långsiktigt integrationsarbete. Fritid och kultur är jätteviktigt!

Martin Klepke: Med risk för att upprepa mig, så måste vi gå tillbaka till de grundläggande resursfördelningsfrågorna. Allt det här ni säger om att föreningar och att civilsamhället ska göra mer, att de boende kan göra mer på egen hand och att det måste underlättas. Men hur ska det finansieras? Ebba Busch-Thor sa i en artikel att det är civilsamhället som ska fixa det här med gängkriminaliteten. Men, ursäkta, jag tror inte ett skvatt på det hon säger förrän hon också kommer med en plan på hur det ska fördelas resurser till detta också. Och det har hon ingen som helst avsikt att göra. Och då blir det ju bara så att hon skjuter över ansvaret, och skulden, på dem som är allra mest utsatta. De utsatta, de mest sköra, ska själva fixa sina problem. Där ska de stackars föreningsledarna, som trots usla resurser, kämpar på i vardagen, rädda förorterna från kriminalitet och våld.

Ebba Östlin: Det hela handlar ju om klassisk vänsterpolitik. Vi måste se till att alla har arbete, att vi har bra skolor och vi måste bekämpa barnfattigdom. Det är grundläggande. I Botkyrka har vi sedan tre år tillbaka ett unikt samarbete mellan polisen och socialtjänsten, för ett förebyggande arbete. Och det är helt avgörande om vi ska lyckas bromsa upp den pågående våldsspiralen, att vi korsanvänder och till fullo använder de professioner som vi har till vårt förfogande. Vi startar nu den 1 januari 2020 ett våldspreventivt centrum i Botkyrka, där utredare och handläggare hos polisen kommer att sitta tillsammans med socialsekreterare och handläggare hos socialtjänsten, för att vi snabbt ska kunna hjälpa framförallt kvinnor och barn, som är de mest utsatta i vårt samhälle vid våldsbrott. Och det är faktiskt så att polisen verkligen behövs. I Stockholms regionen har vi 17 välorganiserade kriminella nätverk som ska brytas och bekämpas. Detta är organisationer som är jättebra på att fånga in unga, sårbara människor och utnyttja dem i brottsligheten. Så här krävs ett gediget samarbete mellan polisen, bra skolor och socialtjänsten för att vi ska kunna ge alla barn och ungdomar bra förutsättningar i livet.

Lorena Delgado Varas: Jag vill lyfta frågan om jobben. Det har skett en förändring på arbetsmarknaden som har lett till en stor ökning av osäkra anställningar, korta anställningar, hyvlingar av arbetstiden osv. Folk har ibland dubbla jobb för att kunna försörja sig. Många har också väldigt tunga jobb med en tung arbetsbörda och dålig arbetsmiljö.

Det fria skolvalet är ett stort problem. Om man tittar på Skärholmen har vi ett gymnasium där. Skärholms-ungdomarna åker runt till skolor i hela Stockholmsområdet. De föräldrar som har möjlighet försöker flytta barnen till skolor i andra stadsdelar, skolor som har dokumenterat bättre betygsresultat för sina elever. Det gör att barnen i Skärholmen inte möts naturligt i skolan, de kan möjligtvis mötas på fritiden, om det finns aktiviteter arrangerade i området. Jag tror att det är enormt viktigt att ha ett sammanhållet lokalsamhälle med skola, men också vårdcentral och annat.

När det gäller bostaden så har vi en ombildningshets i Stockholm. Samtidigt som det inte byggs tillräckligt med hyreslägenheter. Och de hyreslägenheterna som byggs är för dyra för dem som är lågavlönade.

I Skärholmen bor det många, stora barnfamiljer i väldigt små lägenheter. Trångboddheten ger sociala konsekvenser. Regeringen måste ge ett svar på hur vi kan få en fungerande social bostadspolitik i Sverige.

När det gäller det civila samhället så är resurserna som tilldelas alldeles för knappa. Många föreningar har inte ens lokaler för sin verksamhet. I Skärholmen så får exempelvis många föreningar hyra in sig i Röda Korsets Folkhögskola. Nu är det på gång att bildas ett lokalt Folkets Hus, med hjälp av gymnasiets lokaler. Men detta visar på diskrepansen mellan förväntningarna på civilsamhället och de stöd och resurser som ges av samhället för dess verksamheter. Det är väldigt dåligt att det inte finns riktiga, långsiktiga lokaler och platser för där människorna i lokalsamhällena kan mötas.

När det gäller samverkan mellan myndigheter och föreningar i lokalsamhällena så är det så grundläggande att det måste finnas tillgängliga resurser. Exempelvis om en ungdom mår dåligt och via en förening behöver komma för vård och behandling till BUP, så är det idag oerhört långa väntetider för att få hjälp. Och detta beror på resursbrist. Så kan det inte få vara om samarbetena ska nå framgång. Ja, beskatta de rika, och fördela bättre.

Publikfråga, Berit Fernqvist, Verdandi: Ansatsen i Verdandis nya Interkulturella program är väldigt bra. Men man har lagt sig i tidsaktuella förslag istället för dagsaktuella förslag. Och det är så klart funktionellt när man ska ratta efter programmet. Men då blir det också så att man blir väldigt övergripande. Och det är något som jag tycker att man ska försöka komma ifrån. Naturligtvis kan man vara tidsaktuell på det sätt som Martin Klepke föreslår här, att man går mer på djupet och tittar mer på vad orsakerna är och hur man kan åtgärda dessa. Men det finns också en nödvändighet att vara dagsaktuell, exempelvis när det gäller skolan. Och skolan är ju inte lätt eftersom det handlar både om det fria skolvalet, prioriteringssystem och pengar till de områden som kan kallas utsatta.

Verdandi har antagit kongressbeslut om att avskaffa EBO, och det gäller nog tills man har fattat ett annat kongressbeslut.

Publikfråga, boende i Alby: Ni politiker sviker oss boende i förortererna. Det handlar om de basala frågorna som boende, jobb och bra vård och skola. Men ni sviker oss gång på gång. Det pratas om det här år ut och år in. Inget händer. Vårdcentralerna flyttar ut från de utsatta områdena, hyresrätterna säljs ut och skolorna rustas inte upp.

Lorena Delgado Varas: Diskussionen har handlat mycket om välfärdsfrågor och egentligen skulle vi befinna oss på en högre nivå och diskutera det interkulturella perspektivet. Men för att nå dit så måste vi lösa välfärdsfrågorna först. I den situationen är vi.

Ebba Östlin: Jag önskar att socialdemokraterna skulle haft 50 procent, egen majoritet. Eller att vi skulle haft en vänstermajoritet i Sverige, men det har vi inte. Socialdemokraterna har styrt Botkyrka sedan 1994, men vi är ju inget eget land som helt kan undgå vad som händer nationellt, med de system och lagar som det fattas beslut om i Sveriges riksdag. När jag verkade under de borgerliga regeringsåren så var det ju så uppenbart att orättvisorna och samhällsklyftorna växte på

sätt som jag aldrig hade kunnat förvänta mig. Och nu är jag jätteupprörd över att mitt parti har gått med på att vi ska ta bort värnskatten. Det är helt idiotiskt! De sex miljarderna som det kostar skulle vi behöva ha i välfärden.

Lars Ohly: Ser du problemet hos Socialdemokratin som har tappat entusiasmen hos människor och inte längre framstår som det självklara rättvisepartiet (Ebba Östlin)?

Ebba Östlin: Jag brinner ju för att skapa ett jämlikt samhälle. Det är utgångspunkten för varför jag är politiskt aktiv och vi jobbar med det dagligen i Botkyrka.

Martin Klepke: Som slutord vill jag återkomma till det som jag har sagt hela tiden. Det handlar inte om att vi inte har råd, att vi inte har råd med något ytterligare än det vi har, utan det handlar om en politisk vilja om hur det vi producerar ska fördelas. Vi har ett överflöd av pengar. Vi ska inte gå på den sverigedemokratiska och borgerliga lögnen om att Sverige har dålig ekonomi. Vi har alltså EUs bästa ekonomi. Sverige har en oerhört bra ekonomi! Om Magdalena Andersson ville skulle hon kunna sätta in de 90 miljoner, som hon själv säger behövs, i välfärden, i den budget som finns nu. Inget problem! Vi skulle inte ens behöva öka vår statsskuld. Utan att höja statsskulden skulle vi alltså kunna få de 90 miljarder som regeringen själv säger behövs till välfärden för att upprätthålla vård och omsorg under de tre närmaste åren. Det handlar bara om en ren omfördelning av de pengar som redan finns. Så gå inte på det här snacket om att det inte finns pengar. Pengarna finns! Här gäller det bara att välja vart de ska gå. Staten ska placera vårdcentraler där de behövs, inte där privata vårdbolag gör störst vinst, staten ska placera skolor där de bäst behövs, inte där privata skolbolag gör störst vinst, och samhället ska bygga bostäder för att folk ska ha någonstans att bo, inte för att bostadsbolagen ska göra störst vinst. Gör vi så, fördelar de pengar vi har på ett socialt rättvist sätt, så kommer vi en god bit på väg, tror jag.

Jan Edling: I rapporten "Förörterna som Moder Svea glömde" finns det en statistisk redovisning av hur demokratin ser ut. Hur många röstar i "Moder Sveas bortglömda"-förorter? Det är inte särskilt många. Det är väldigt få som engagerar sig som medlemmar i ett politiskt parti. Och väldigt få av de få som engagerar sig blir nominerade eftersom valkretsarna är större än den enskilda stadsdelen. Det är inte många från Moder-Sveas-bortglömda-förorter som är representerade i de politiska församlingarna, det vill säga riksdag, kommun och landsting. Så med tanke på dina (Martin Klepke) önskemål om att vi skulle ha en annan fördelning av pengarna i samhället så kommer de ju på skam, eftersom vi vet att socialdemokraterna, partiet som jag ju själv tillhör, måste skapa ett röstunderlag från medelklassen. Vi vet att samma sak gäller vänsterpartiet. Det är en av anledningarna till varför en stor del av pengarna går till de reformer som medelklassen i första hand önskar. Detta får till följd att det hålls inne pengar till satsningar på civilsamhället, Folkets Hus-föreningar, föreningslokaler i förorterna, till icke-kommersiella mötesplatser, osv. Och de här satsningarna på civilsamhället som Ebba Busch-Thor pratar om är i allra högsta grad beroende av att det finns ekonomiskt stöd till avlönade tjänstemän och verksamhetsledare i föreningar och organisationer. Människorna i de socioekonomiskt utsatta förorterna kommer i andra hand när det gäller prioriteringar och satsningar på grund av detta, på grund av det demokratiska underskottet från förorterna. ●